

POPHOD

Delavska Narodna Odrbrana

Ljubljani, dne 19. januarja 1935.

Štev. 3 — Leto IV.

IZHAJA VSAKO SOBOTO

Posarski plebiscit

Ko praznuje ves Rajh s svojim voditeljem Hitlerjem na čelu z bučnimi prireditvami uspeh, ki ga v tem ogromnem obsegu ni nihče pričakoval, se nam nehote vsiljujejo misli na one prilike in možnosti, ki jih je nudila povojna zgodovina nam, da se izkažemo pred svetom in dokažemo svojo zrelost. Vsi smo vedeli, da bo izpadel plebiscit v Posarju ugodno za Nemce, prav vsi smo pa bili presenečeni, da je skoraj 90% vseh glasovalcev izrazilo svojo voljo, da hočejo nazaj k Nemčiji. Naj se govori s strani separatistov o terorju in vplivanju, nihče ne bo mogel zanikati, da se je vršil plebiscit v največjem redu in pod najstrožjo kontrolo, da torej o kakem resničnem, fizičnem nasilju ne more biti nobenega govora.

Nemški narod ima svojo zgodovino ter je v težkih borbah dokazal svojo nezlomljivo voljo po zedinjenju vseh svojih delov v mejah ali izven meja Rajha. Pri- znati je treba Nemcem, da znajo hoditi svoja pota in da znajo dosegati svoje cilje, predvsem pa, da so znali vzgajati narod in ga znajo vzgajati tudi še danes. Prav nič ni zalego kazenje na koncentracijska taborišča in na razne dokaj krvave obračune, ki jih je izvršila Hitlerjeva Nemčija. Še manj je zalego vmešavanje verskega momenta. Čeprav se je vodila propaganda celo pod neokusnim geslom: »Ne Hitler, Kristus je naš voditelj« so vendar tudi glo- boko verni katoliški prebivalci Posarja glasovali kompaktno za Hitlerja in nje- govo »poganstvo«. Odkod vse to, kako je mogoče, da so posarski Nemci šli preko vseh pomislekov in svaril ter se tako ma- nifestantno priznali kot sestavni del Hit- lerjevega Rajha?

Ponos in samozavest resničnega na- roda, ki ve, da mora predstavljati na zunaj brezpogojno kompaktno celoto, naroda, ki v trenutkih največje sile in stiske ne po- zna niti verskih, niti plemenskih, še manj pa partizanskih zadržkov in obzirov, samo ta ponos in samo ta samozavest sta odlo- čila v Posarju. Ni resno, če se opravičuje zadržanje katoliških Posarcev v ugotov- vitvijo, da jih ni gnal v naročje matere- domovine zunanji blesk fašizma, marveč da so glasovali za Nemčijo »v polni zavesti, da je domovina v nevarnosti, ker so na delu sile, ki ji hočejo spačiti njen krščan- ski obraz in da je treba mnogo zlasti mla- dih in nesebičnih, z veseljem darovanih žrtev, da ostane Nemčija krščanska. Niti eden izmed katoliških Posarcev ni mislil pri glasovanju na »poganstvo« Hitlerjevo, še manj pa je glasoval proti svojemu pre- pričanju za Rajh samo zato, da se bo lahko boril proti temu poganstvu in postal morda celo gost koncentracijskih taborišč. Glas krvi in samozavest nemškega naroda, to sta bila ona dva momenta, ki sta gnala v naročje nemške domovine prav tako ka- toliške kot protestantske Posarce. Do- movina nad vse, to je bila parola, tej pa- roli so sledili samozavestni Nemci brez ozira na svoje versko in politično prepri- čanje.

Sedaj si pa oglejmo naš koroški ple- biscit! Mesto resne borbe, združene z naj- jačjo propagando smo zaigrali v dneh pred plebiscitom operetno komedijo, ki nas je diskreditirala ne le v obeh antante, marveč tudi v obeh naših lastnih Korošcih. Ni dvo- ma, vršile so se nemške sleparije, Koroški Nemci so imeli ogromno podporo s strani nemškega zaledja in tudi s strani nekaterih članic antante. Ali pa smo znali izbijati klin s klinom? Prav gotovo ne! Kdo vse je šel takrat propagirati priključitev k Ju- goslaviji na Koroško, o tem vedo najbolje oni res idealni naši ljudje, ki so se iz gole nesebičnosti žrtvovali za svojo domovino. Vsi ti vedo le predobro, kaj vse se je go- dilo takrat pod jugoslovensko firmo med našimi Korošci, kaj vse se je storilo, da so morali postati tudi naši najboljši ljudje zbegani in nezadovoljni. Predvsem pa na- ša naravnost neverjetna naivnost. Pili smo že v naprej na zmago, »odgovorni« fak- torji in »poznavalci« koroških razmer so odklanjali vsak pomislek in vsako svarilo. In ko so se nacionalisti še zadnji trenutek stavili na razpolago, da posežejo vmes na

Delavska Narodna Odrbrana

Malo čuden naslov tega članka bo sigurno marsikoga, ki se ne bo spustil v vsebino samo, čisto gotovo osupnil. Marsikdo bo mogoče dejal, kaj, ali tudi Narodna Odrbrana, organizacija, ki naj bo in ki je last vsega na- roda, organizacija, čije postanek je iz potrebe naroda, da li tudi ta organizacija hoče deliti in kategorizirati svoje članstvo po pripadno- sti različnim stanovom in kastam.

Tako tolmačenje tega članka bi bilo vse- kakor pogrešno in s tem trenutkom, ko bi Narodna Odrbrana hotela izvesti nekaj slične- ga, bi ne imela več pravice do obstoja, raz- padla bi sama od sebe, ker bi ne imela več one trdne povezanosti, čuta skupnosti in brat- stva svojih pripadnikov, katera dejstva so bitni predpogoj napredka in uspehov v dru- štvnem življenju, zlasti pa v življenju Na- rodne Odrbrane. Toda življenje poedinca ter skupnosti je šestokrat različno, ne more biti dobro za vse to, kar je dobro za enega, nikdar ne moremo in ne smemo soditi pri- lik in načina borbe za gotova področja po enem samem kraju.

Jugoslavija, 80%ona kmečka država, ima vendar v svojem sestavu močne delavske centre in središča, katerih način življenja je popolnoma različen od načina življenja našega kmečkega prebivalstva. S tem nočem trditi, da ni potrebno skupno sodelovanje vseh stanov, toda različni interesi, razni na- čini borbe in življenjski pogoji zahtevajo, da se razna vprašanja rešujejo na razne načine. Delavec, ki je že iz roda v rod v tem poslu, je zgubil svoj življenjski kontakt z našim kmečkim prebivalstvom ravno tako kot naše kmečko ljudstvo ne razume težej, naporov in borb za izboljšanje položaja našega delavstva. Kje leži krivdca, ni namen, da bi raz- motrivali in iskali vzroka v tem članku, za- dostuje naj samo to, da v kratkem povemo, da naša inteligenca ni iskala, ali pa v zelo malem številu stikov tako z delavskim, kakor s kmetijskim slojem.

S postankom Jugoslavije so postale živ- ljenske prilike tako kmečkega, posebno pa našega delavskega stanu popolnoma drugačne od svoječasnih življenjskih pogojev. Skozi sto- letja teptani in izkoriščani, se niti narod kot tak v celoti, še manj pa posamezni stanovi niso zavedali ogromne važnosti, ki jo prinaša lastna država in svobodno življenje. Prepu- ščali so vodstvo vseh naših ustanov od parla- menta pa do zadnje Delavske zbornice in ob- činske uprave bivšim politikom, za katere so mislili, da so edino poklicani, da vodijo brigo o življenju človeka, o organizaciji posameznih ustanov itd. Le redki so bili oni, ki so uvi- deli, da je to mišljenje pogrešno, da mora ono končno pripeljati do poloma in do uniče- nja bitnih življenjskih pogojev, ki so potrebni za preživljanje in pošteno življenje tako na- šega delavskega, kakor kmečkega ljudstva.

Politična razrvanost, ki je s postankom Jugoslavije vladala v naši mladi državi, je bila pač najboljšje polje za koristno uveljav- ljanje egoističnih interesov posameznih sku- pin in poedincev, ki so v vseh mogočih stran-

kah, stranicah in pokretili iskali zatočišča za svoje osebne koristi in za svoje lastne že- pe. Naše delavstvo sicer organizirano v raz- nih strokovnih organizacijah je le prerado na- sedalo in verovalo ob vsaki priliki tem de- lavskim voditeljem in polbogovom ter jim slepo sledilo, največkrat v lastno izgubo in škodo na vseh polih, največkrat čez drn in strn. Ni se zavedalo, da s tem ne koristi sebi, temveč da koristi s takim brezglavim delom samo političnim pijavkam, ki so hotele na podlagi oddanega števila glasov uvrstitve in položajev za svoje lastne osebe, čim pa so prišle te osebe na položaje, od koder bi se dalo marsikaj doseči in pomagati temu de- lavstvu, so zgubile vsak stik s to delavsko maso in jo za določeno dobo prepustile ne- mirnim valovom življenja ter brezprimerne- mu izkoriščanju s strani tujega, šestokrat pa tudi domačega kapitala. Ti politični preroki, katerim je bil delavec samo mrtev volilni material, brezpogojno potreben za njih uve- ljavljanje, se nikdar niso upali potem, ko so dosegli svoje cilje, poseči globlje v prilike in neprilike našega delavstva, niso se upali kri- tizirati neznoznega izkoriščanja in zatiranja te bedne kaste, ker so se pač dobro zavedali, da bi s tem momentom prišli v nemišo raz- nih mogočnejšev, ki bi znali v slučaju ponov- nih volitev ali sličnih prireditvev, ki lahko enega ali drugega postavijo na gotovo mesto, izgubiti naklonjenost delodajalca in s tem v zvezi največkrat tudi prepotrebne glasove na- šega delavstva.

Ako sem kot naslovne besede tega član- ka napisal »Delavska Narodna Odrbrana«, pač nisem imel namena, da bi izrekel trditve, da je brezpogojno potrebno pri Narodni Odrbrani deliti članstvo po vrsti pripadnosti posamez- nim stanovom, temveč sem tukaj predvsem mislil na krajevne organizacije Narodne Od- brane v onih krajih, katerih prebivalstvo ob- staja 90%no iz delavskega stanu in kjer se je izkazala nujna potreba, da so se ti kra- jevni odbori tudi osnovali in počeli s poziti- vnim delom. Najbrže mi bo kdo odrekal pravico, da bi smela Narodna Odrbrana pose- gati v življenje in organizacijo našega delav- stva, in sicer z motivacijo, da ima naše de- lavstvo na razpolago za svoje udeleževanje, za svoje življenje in za svojo borbenost, ozi- roma borbe, ki naj vodijo do uspehov in zboljšanja njihovega življenjskega položaja, dovolj strokovnih organizacij, ki pač v polni meri skrbijo in delajo za ustvaritev teh cil- jev in uspehov. Za, da moram na tem mestu to pogrešno mišljenje, ki pravzaprav obstoja samo v nekih centralah, najenergičneje de- mantrirati, odnosno se ta trditve demantira sama od sebe z ustanovitvijo krajevnih orga- nizacij Narodne Odrbrane v vseh delavskih centrih, kar je vsekakor zadosten dokaz, da naše delavstvo brez ozira na politično pri- padnost, ni zadovoljno z dosežanim delova- njem katerekoli strokovne organizacije in da išče potov in načina, da bi si na katerikoli način, ki bi bil uspešnejši, zagotovilo prime- ren zaslužek. To naše delavstvo išče organi- zacijo, ki naj bi mu nudila zadostno oporo

Skrb za kroglice, neka posebna »dr- žavna politika« Dravske banovine, pridobivanje tujerodnih elementov, vse to so gesla, vsled katerih se gazi naša nacional- na čast in se uničujejo naši lastni ljudje. Dočim skrbijo Nemci in Italijani za vsa- kega svojega človeka, naj živi še tako da- leč izven svoje domovine, ne znamo štiti- ti mi svojih lastnih bratov, ki žive z nami pod isto streho. Celo v lastni domovini jih žrtvujemo na ljubo tujerodcem, ki nam to našo neumnost vračajo z zasmehom in iz- zivanjem.

Mesto da bi vršili res nacionalno delo, ki bi bilo edino v interesu naše države, zlasti pa nas Slovencev samih, uganjamo celo v teh časih tam doli po Kočevju in tam gori po Prekmurju politiko. Gremo se klerikalce in liberalce, vsak skuša s čim večjimi koncesijami navezati na sebe tuje elemente, pri tem pa še misli, da mu morajo naši lastni ljudje ploskati in z nav- dušenjem slediti. Temu mora biti enkrat konec. Ni parole, ki bi bila tako močna, da bi mogla prekričati krik onih naših bratov, ki so zapostavljeni in preganjeni v mejah svoje lastne domovine s strani onih faktorjev, ki vrše svojo oblast oz. bi jo vsaj smeli vršiti le v interesu našega nacional- nega domačina in to neglede na njegovo politično prepričanje. Prvo je narod, vse drugo zaostaja, kadar gre za čast in ek- sistenco. To nas uči Posarje, to so nam po- kazali zlasti tudi posarski katoličani. I. C.

pri njegovem odporu proti brezprimerne- mu izkoriščanju s strani tujega kapitala, ki je največkrat samo trdosrčen krvnik in izmozgo- vavec delovnih sil in pridnosti našega ljudstva.

Reči smem na tem mestu, da se je de- lavstvo po naših industrijskih centrih v ta namen poslužilo organizacije Narodne Odbr- ane ter se je oklenilo z vsem sreem, kar nam najboljše pričajo številni krajevni odbori NO v naših industrijskih krajih, kot so Jesenice, Trbovlje, Hrastnik, Zagorje ter ostali indu- strijski centri Dravske banovine. Da pa je prišlo delavstvo do spoznanja, da mu je Na- rodna Odrbrana res organizacija, katere edi- no služi njegovim interesom, je bilo po- trebno raznih mezdnih gibanj, bile so po- trebne Trbovlje in gladovni štrajki, prilikom katerih je pač ta stan našega naroda spoznal, da se je edino Narodna Odrbrana brez ka- kršnihkoli koristi za sebe z vsem elanom in z vso zagrizenostjo vrgla v borbo za doseg zmag, kar ji je tudi uspelo. Delavstvo je zlasti ob priliki zadnjih gladovnih stavk v Trbovljah uvidelo, kje sme in kje more pričakovati pomoči za sebe in brezprimernega požrtvovanja za doseg koristi in uspehov našemu delavstvu ter za kapitulacijo tujih kapitalističnih močetev.

Razni akcijski odbori, med njimi svoje- časno ustanovljeni nacionalni Akcijski odbor je bil voden s strani naših krajevnih odbo- rov Narodne Odrbrane v trboveljskih revirjih, centrala tega Akcijskega odbora pa je bila zopet v rokah Narodnih Odrbranašev. Ob tej priliki je naše delavstvo pač moglo spo- znati, da se razne strokovne organizacije niso upale poseči v to težko borbo in da so se razni izvoljeni delavski zaupniki odmikali od trdega dela, ki je bilo potrebno v tem težkem času, ter čakali na uspehe, ki naj jih doseže Narodna Odrbrana, potem pa bodo že naši prilike in načina, da te uspehe pripisejo sebi in svojim strokovnim organizacijam.

Toda zdrav razum našega naroda, poseb- no pa našega delaveca, je uvidel in spoznal, da je to hvalisanje posameznih predstavnikov in izvoljenih maziljenecv raznih strokovnih or- ganizacij samo pavovo perje, s katerim so se hoteli okoristiti in nališpati, da ne bi zgubili zaupanja mas, ki so jim potrebne danes za njih brezkrasno življenje in ki bi jim bile mo- goče še kdaj potrebne prilikom kakih volitev. Radi teh dejstev se je naš delavec s srcem oklenil predvsem Narodne Odrbrane kot zvesti sodelavec, kot človek, ki hoče potom organi- zacije koristiti sebi in celokupnosti naroda.

S temi svojimi iznešenimi izvajani sem pač dokazal pravilnost naziva tega članka, ker je dolžnost Narodne Odrbrane, da nudi našemu delavstvu vso moralno podporo v težkih trenutkih njegovega življenja in njegovih borb, da mu nudi razna strokovna predava- nja in izobrazbo. Samo na ta način, da se naše delavstvo v čimvečjem številu in v naj- boljši kakovosti oklene organizacije Narodne Odrbrane, katere postanek je dovolj jaseen do- kaz, da je bila narodu v najtežjih momentih potrebna, bo to delavstvo doseglo tudi v ho- dočnosti, čeprav ne takoj, ono, kar mu po- božjih in človeških pravicah pripada in kar si zasluži s svojimi žuljavimi rokami.

Naše delavstvo, kot sem že preje trdil, je pravilno razumelo delo in požrtvovalnost ter nesebično voljo članov Narodne Odrbrane za njegove koristi, radi tega so tudi zrastle najmočnejše organizacije naših krajevnih od- borov ravno v industrijskih središčih, to se pravi v onih krajih, katere so smatrali še do nedavna gotovi elementi kot edino torišče njih udeleževanja in kot monopol za svoje lastne sebične izkoriščevalne interese.

Zal, jim ta namera ni uspela in ravno z ustanovitvijo naših močnih delavskih Narod- nih Odrbran po teh središčih se rušijo vztraj- no in hitro vse različne kule, ki so bile zgra- jene pač na pesku in pa na trenutnem zape- ljevanju našega delavstva.

Seveda pa je dolžnost Narodne Odrbrane, ki je ravno v zadnji dobi začela zopet s tako intenzivnim delom ravno v Dravski banovini, da tega razpoloženja našega delavstva ne pu- sti z vida, da spriti in čim hitreje rešuje vsa delavska vprašanja, se za nje zanima in pri- pelje do uspešnega zaključka, da posveča vso skrb ravno tem krajevnim odborom, ki delu- jejo na najtežjih toriščih. S tem si bo Na- rodna Odrbrana zagotovila za vedno neopaje- no zaupanje našega delavstva, čeprav pri tem ne išče in ne bo nikdar iskala koristi za po- sameznika.

Delavec nosilec nacionalne zavesti

Kdor deluje v nacionalnih organizacijah, ta bo moral ugotoviti, da tvorijo gros članstva, predvsem pa večino najboljših in najbolj idealnih delavcev v teh organizacijah ravno pripadniki nižjih slojev, predvsem delavstva. Svojičas je bilo to še razumljivo. V normalnih gospodarskih razmerah je bil ta naš delavec če ne dobro, pa vsaj primerno plačan, njegove pridne roke niso bile osojene na počivanje in beračenje, našle so dela in toliko zaslužka, da si je delavec vedno še lahko pritrgal par dinarjev na mesec, bil naročnik raznih časopisov ter član raznih organizacij. Tipično za našega delavca je ravno to, da on ni navajen pripadati eni ali drugi organizaciji le na videz in samo zato, da se lahko izkaže s člansko legitimacijo. Kjer je včlanjen, tam je včlanjen po svojem globokem prepričanju in pripada doletni organizaciji z dušo in telesom. In tako lahko rečemo, da predstavlja nacionalno delavstvo ne moglo tako uspešno delovati in se tako razmahniti, kot so se hvala Bogu razmahnille nekatere nacionalne organizacije tudi pri nas, celo tam, kjer je še vedno večsilih opasno kazati javno svojo jugoslovensko miselnost.

Kljub strahotnim težkočam, katerim je bilo delavstvo izročeno z nastopom gospodarske depresije in z vedno večjo brezposelnostjo je to nacionalno delavstvo ostalo zvesto ne le samo sebi s tem, da je ohranilo svoje prepričanje, marveč tudi nacionalnim organizacijam in delu v njih. In v tem tiči najjačji dokaz, da je naš nacionalni delavec resničen nosilec jugoslovenske nacionalne zavesti. Na to je lahko ponosen on, na to smo lahko ponosni mi!

Jugoslovenska ideologija povzroča naravnost ogromne težkoče raznim v resnici ali pa vsaj navidezno učenim gospodom. Podpirajo si svoje glave, trapijo si svoje možgane, pa ne morejo iz začaranega kroga samostojne Slovenije. Izven tega kroga vidijo srbohrvatskega zmaja, ki komaj čaka, da prbe nas, uboge Slovence, z nami vred pa tudi vso našo zgodovino, sedanost in bodočnost, predvsem pa našo kulturo z vsemi njenimi včasih prav malo kulturnimi nosilci in predstavniki vred. Delavec hvala Bogu nima niti časa niti denarja, da bi sedel vsak dan po cele ure v zakajenih kavarniških in gostilniških prostorih ter pri rujnem vinu načeljal probleme slovenskega jezika in slovenske kulture. Kot pripripost, naraven človek ve, da je naša banovina preobljudena, zaveda se, da je morda on še našel možnost zaslužka v naši banovini, da ga pa pod nobenim pogojem ne bodo več našli njegovi otroci.

Ko sem svoj čas govoril pred največjimi trpinami, našimi delavci v trboveljskih revirjih, sem zavzel tudi stališče, da more videti in najti ravno slovenski delavec vedno možnost zboljšanja svoje bodočnosti in bodočnosti svojega naraščaja le v poslednem provajanju jugoslovenske miselnosti. Slovenski delavec gotovo prednjači po svoji samozavesti, organiziranosti in sposobnosti, žal pa je njegova ožja domovina tako mala ter toliko zmehanizirana, da možnost zaposlitve zlasti industr. delavstva tudi v primeru zboljšanja gospod. položaja ne bo moglo porasti toliko, da bi našli kruha vsi brezposelni in ves današnji in bodoči naraščaj. Napredujoča tehnika je največja sovražnica preprostega delavca, napredek te tehnike pa je naravnost neverjeten ter moramo računati z dejstvom, da bo stroj spodri-val vedno v jačji meri ročnega delavca. Kje leži torej bodočnost našega res marljivega in sposobnega delavskega trpinca?

Tja preko Sotle in Kolpe morajo biti uprte oči vseh Slovencev, zlasti pa naših delavcev, ki si ne morejo in ne smejo želeli prav nič drugega kot to, da odstrani in zruši jugoslovenska ideologija vse zidove in ovire, ki jih ustvarjata suženjska prošlost in iz nje izvirajoča separatistična blaznost nasiloma in umetno ne le med posameznimi deli našega jugoslovenskega naroda, marveč celo med posameznimi pokrajinami naše enotne in nedeljive Jugoslavije.

Delavske prilike tam preko Sotle in Kolpe so tako težke, da bi naš delavec ne mogel živeti v njih! Tako pravijo razni črnogledi, ki napravljajo zaključke iz posameznih res težkih slučajev. Pa naj bodo še tako težke, vprašajte svoje brate v Franciji in Belgiji, pa tudi Westfalskem ali kjerkoli hočete, kakšne so prilike tam. Kot črna živina morajo delati v vednem strahu, da dobe vsak trenutek izgonsko povelje in da se bodo morali mnogi morda že popolnoma izčrpani vrniti brez vsakega imetka in s svojimi številnimi družinami domov. Te bojazni ne odtehta eventualno nekoliko višja mezda. Predvsem pa, tujec med tujci je ta naš delavec in prav malo jih bo med njimi, ki ne bi zamenjali svoje morda boljše eksistence v tujini z mnogo slabšo v domovini, če bi le imeli gotovost, da bodo mogli po povratku domov gibati s svojimi marljivimi rokami v izvrševanju poštenega dela.

Mi nacionalisti ne delamo za danes, mi moramo imeti uprte svoje oči v bodočnost in mi moramo uravnati vse svoje postopanje tako, da se pripravljamo sami in priprav-

Ne z delitvijo po kastah in po pripadnosti, temveč z medsebojnim spoznavanjem in medsebojno pomočjo vseh in vsakogar naj služijo vse te organizacije interesom celokupnosti in vsega naroda, seveda pa tudi koristim lastnega stanu. Kušar Janez.

ljamo vse svoje brate za pričakovani razvoj v bodočnosti. In ta bodočnost, kakšna more biti za našega delavca? Le dve sta možnosti: prva, da ostane s svojimi naraščajem zaprt v ozke meje slovenskega dela naše države, druga pa, da se razmahne in zanese svojo marljivost, poštenje in sposobnost prav do skrajnih meja enotne Jugoslavije. Menda ne bo nikogar, ki ne bi bil prepričan, da pomeni prva alternativna smrt za našega delavca in njegov naraščaj ter da odgovarja naši slovenski ambiciji, pa če hočete našemu slovenskemu ponosu in naši slovenski samozavesti le druga alternativa. Tja proti jugu in vzhodu, ne samo do južnih in vzhodnih meja naše države, marveč tudi še preko njih vodi edina rešilna pot za našega delavca!

Povsod so bili prvi pionirji žrtve, prenašali so pomanjkanje in trpeli za to, da so ustvarjali boljše pozicije bratom in sestram, ki so prihajali za njimi. Trenutne razmere ne smejo plašiti nikogar, zlasti pa ne nas Slovencev, ko si toliko domišljamo na svoje trpljenje pod avstrijsko mačeho in smo tako ponosni na svoje uspehe, ki smo jih dosegali pod tujim gospodstvom. Takrat je bilo naravno, če je hotel ostati vsak doma, saj se je vsak zavedal, če ne bo zasedel mesta on kot Slovenec, ga bo zasedla kaka nemška obrambena organizacija ali pa dunajska vlada s kakim Nemeem ali nemčurjem. Danes te opasnosti ni, ker nima naša ožja domovina sploh nobenih mest več na razpolago. Čemu dušiti se v njej, ko pa je tam v južnih krajih naše države še dovolj prilike, čeprav samo za težko delo in samo za skromen zaslužek.

Če pa hoče naš slovenski delavec iti po tej, za njega edini rešilni poti, potem seveda ne sme biti kak ekskluzivni in prenapeti slovenski separatist. Kot ponosen in zaveden

Slovenec, ki ljubi svojo domovino in svojo materinščino in hoče ohraniti tej materinščini tudi svoje onkraj Sotle in Kolpe rojene in vzgojene otroke, kot tak naj gre tja preko! Imeti pa mora na vsak način iskreno jugoslovensko srce, ki vidi v srbskem in hrvatskem delavcu svojega brata, sedi z njim pri isti mizi in nosi z njim skupaj vse težkoče. Z njim vred naj stori enotno, jugoslovensko delavsko družino, ki bo prezirala vse plemenske, verske in regionalne razlike in bo delala po principu: Vsi za enega, eden za vse, kajti le v tem primeru bo našel naš slovenski delavec popolno oporo in razumevanje v svojih srbohrvatskih bratih, le v tem primeru bo mogel naš slovenski delavec dvigniti nivo svojega srbohrvatskega brata ter vcepiti tudi njemu ono stanovsko zavest in oni čut solidarnosti, ki je neobhodno potreben, da pride jugoslovenski delavec do svojih pravic. Le tedaj, če bo masa jugoslovenskega delavstva vodila sistematično borbo za pravice delavstva neglede na to, kateremu delu našega naroda in naše države pripada, le tedaj bo zaščiten tudi interes našega slovenskega delavca. Vsak separatizem pomeni za našega delavca pot v propast!

Zato so pripriposti delavci razumeli moje besede, zato so mi ploskali, ko sem jih pozval, naj bodo ravno zato, ker so ponosni in samozavestni Slovenci tudi prepričani Jugoslovenci. Ko dajem svoj prispevek k tej delavski številki našega »Pohoda«, kličem slovenskemu delavstvu:

Proč od vseh plemenskih, verskih, parti-zanskih razlik. One te samo ubijajo in izročajo v eksploatacijo raznim demagogom, ki uganjajo na tvoj račun marksizem, komunizem, klerikalizem, pa tudi liberalizem. Pusti vse te bedastoče onim, ki so siti, imajo dovolj časa, da se med seboj pripravijo in iščejo samo to, kar nas razdvaja. Ti pa hodi pot k uedinjenju, bodi resničen nosilec jugoslovenske nacionalne zavesti in jugoslovenskega unitarizma, kajti le kot pripadnik uedinjenega jugoslovenskega delavstva si boš lahko ustvaril boljše bodočnost. I. C.

Delavec in politika

Vse življenje in izživljanje državljanov se ureja potom politike. Boj za interese posameznih stanov in poklicev se istotako bije v politiki. V politiki pa odločajo razne stranke, struje in podobno. Vsaka taka organizacija ima svoj program. Ti programi so pri vseh lepi in dobri, vendar pa ne morejo zadovoljevati vsakogar in se tudi povsod ne izvajajo tako kot so napisani. Kam naj se tedaj delavec politično obrača?

Ako se postavimo na stališče razrednega boja (česar ne smatramo za odrešilno), potem bi pač moral vsak stan stvarjati svojo politično organizacijo, delavec torej svojo delavsko. Take organizacije obstojajo, odnosno so obstojale in so se po večini same onemogočile in pokazale, da delavec polom njih ne more doseči tistega ideala, kot so mu ga naslikali stvaritelji socialistične, ali točneje: socialno-demokratske stranke kot internacionalne. Gesla te stranke so si kmalu začele lastiti tkz. ljudske ali klerikalne stranke in so podudarjale krščanski socializem. Krščanski socializem je vabil delavstvo pod zastave klerikalnih strank pač kot voliče za stvarjanje moči tistih, ki jim je prvenstveno šlo za uvrščanje politične moči cerkve. Razredno-bojno delavstvo tedaj tu ni imelo kaj iskati. V socialno-demokratskih strankah so navadno zavladovali ljudje, ki jim je bila osebna korist več kot delavčeva, sebi so dobro postlali, delavec pa ni dobil takorekoč nič. Iz socialne demokracije je izšla skrajna, levičarska, radikalna, nova, tudi internacionalna politična stranka; marksizem ali komunizem. Nazivajmo jo tako ali tako, glavno je, da se razumemo, za kaj gre. Razredno-bojno gledano, bi morali reči, da je ta stranka prava predstaviteljica delavca proletarca. Toda ta stranka si je postavila zahtevo, da ona hoče državno krmilo v svoje roke in da v njej veljajo samo delavci. Le bolj zaradi lepšega je v ta krog privzela tudi kmeta. In ta stranka je dobila popolno oblast v ogromni Rusiji. Res je storila mnogo, ko je ubila stari carski birokratizem, deposedirala velikašne in najkružeje preganjala korupcije. V njej pa kmet nikoli ni prišel do veljave, še manj drugi stanovi, a tudi delavec v njej ni našel tega, kar si je želel. Ne izvaja se delavska volja (čeprav bi to pomenilo nezdravo oligarhijo, t. j. vlado pešiče nad večino), ampak izvaja se volja diktatorja in tudi delavec sam je vkljenjen v diktaturo, ki vsakomur jemlje njegovo osebnost, omejuje njegov zasebni napredek, onemogoča, da bi si človek svoje privatno življenje uredil tako kot njemu prija. Posameznik je postal ne samo mašina, nego samo zobeč v njenem kolesju. Ne dvomimo, da je v takih okolnostih materialni realistični napredek mogoč, dvomimo pa, da je možno zadovoljstvo državljanov in to ne samo tistih, ki se ne prištevanje med delavce in med prvi material za ustvarjanje kolektivnega človeka, nego prav močno dvomimo in celo zanikamo, da bi v takih razmerah tudi delavec proletarec, oboževatelj Marxa, mogel postati zadovoljen in v vsej svoji notranjščini srečen. Saj je po svojem bistvu vendarle človek, potem šele komunizem itd. Kot človek pa tudi ne more odbravati nasilne nadvlade delavstva (ki pomeni vprav v Rusiji le neznan del ostalega prebivalstva) nad večino, kajti vsak pošten in dobromisleč človek odklanja nasilje in priznava vsakemu človeku, kar je prav, celo pa pravico uravnavanja svojega življenja po svoje, kakor je komu prav in ugodno. V ostalem komunizem v Rusiji ni prišel na oblast kot ideja, ki jo ljudstvo odobrava, nego je zavladoval kot protest proti prejšnjemu nezdravemu, proti krivicam.

Vidimo tedaj, da delavec niti v socialni demokraciji, niti v krščanskem socializmu, niti v komunizmu ne more doseči svojega človeškega ideala. Kje pa naj ga išče?

Samo v pravem nacionalizmu, kakor ga priznavamo in izvajamo mi. Namreč v nacionalizmu, ki je nadstrankarski in kateremu je temelj: **dobro naroda**. Neglede na to, kakemu stanu ali poklicu posameznik iz te narodne celote pripada, vsakemu posamezniku se priznava vse njegove pravice in se od njega zahteva izpolnjevanje vseh dolžnosti; dobro vsakega posameznika je sveto. Le v priznavanju dobra vsakega posameznika more harmonično potekati življenje in napredek naroda kot celote. Potem ni ne izkoriščevalcev, zajedalcev, niti izkoriščanih, niti lenuhov. Vsakomur je priznana dolžnost dela, možnost zaslužka in ustvarjanja lastnega doma ter urejanje tega doma in življenja v njem kakor komu najbolj prija, v kolikor to ni v nasprotju z moralo in zakoni. Tako lahko postane srečen vsak posameznik in s tem celota, kar pa ne more v nobenem prejšnjih navedenih naziranju, bodisi da služi neki politični stranki ali struji le kot glasovalno sredstvo za doseg moči nekemu, ki jo bo uporabljal tudi nad njim predvsem v svojo korist, bodisi da pripada stranki, ki ji gre samo za tem, da delavcu sicer nekaj koristi, pribori, zato pa vse ostalo prebivalstvo sili v tak način življenja, ki ga ono ne mara in ki ga odklanja, stranki, ki končno tudi delavcu samemu jemlje njegovo človeško osebnost in dostojanstvo ter ga napravlja le za sestavni del stroja, neke kolektivne tvorbe, ki je nikoli ni bilo in se nikoli ne bo uresničila, kajti človek kljub vsemu in kljub politiki vedno le otsaja človek s svojimi željami, ideali in pravicoljubnostjo, ki grede res da najprej za zadovoljivijo želodeca, a tudi še dokaj višje in višje, nežnejše, lepše ter hočejo ustvarjati tako življenje, da ga je vredno živeti.

Pomislimo na Rusijo. Tam delavec ni človek, on je le sestavni del stroja. Tam tudi ni privatne lastnine. Mezdo in delo ima odmerjeno. Zasebne iniciative ni. Zakaj pa naj ne bi n. pr. smel sposoben, iznajdljiv in delaven, po izobrazbi stremeč delavec imeti prilike, da se ne zadovolji s tako in tako mezdo, ker mu je premajhna, da bi si mogel privoščiti tu, kar si silno želi, n. pr. avtomobil. Odločen mora biti toliko in tako dobro delati in tako priden biti, da si v času, kakor si ga je določil, pač toliko prisluži, da si lahko kupi to, kar hoče imeti. Da je dosega kaj takega možna samo izven Rusije, ne bo menda nihče ugovarjal.

Seveda danes doseganje takih stvari v svetu, ki priznava privatno lastnino, ni lahko, saj je tudi tu marsikaj zelo narobe in se je kapitalistični liberalizem popolnoma izrodil ter tudi pozabil na ono osnovno pravilo, ki je za nas nacionaliste najvažnejše: **dobro naroda kot celote**. Ako je narodu dobro, tedaj mora biti tudi meni kot posamezniku dobro. Kjer pa je prvo osebna korist brez dolžnega ozira do koristi naroda, tam dobrobit posameznika in celote šepa.

Prihi mora čas, ko bo glavni temelj politike: **dobro naroda**. Mi nacionalisti prej ne bomo mirovali, dasi naš nacionalni pokret ni strankarsko političen, nego je obče gospodarski in socialen, ima pa samoposebi umevno svoj naravni odsvit in vpliv tudi na politiko v obče in na politiko strank.

Nacionalna vzgoja obrtne mladine

Glavni temelji za vzgojo obrtne mladine so:

1. Zadojna strokovna izobrazba.
2. Moralna vzgoja.
3. Nacionalna vzgoja.

Tisoče in tisoče mladeničev in mladenk je po izstopu iz nižjih šol, predanih v roke novim varuhom in vzgojiteljem.

Starši z upom in v težkem pričakovanju spremljajo potek učne dobe svojih mlajencev in mlajenk, da stopijo v novo življenje, življenje samostojnosti, v podporo staršem in sorodnikom. Po končani učni dobi se vidi, koliko je bil sposoben učni mojster, ker pomočnik pokaže svojo sposobnost v strokovni, moralni in nacionalni vzgoji. Če je bil njegov učni mojster pravi vzgojitelj, je v veliki večini tudi njegov naraščaj dober. Morda bo kdo rekel, da za obrtnika zadostuje dobra strokovna izobrazba, pa temu ni tako. Strokovna, moralna in nacionalna vzgoja so tako ozko povezane, da brez teh vzgoj ni ne dober obrtnik ne popoln državljan. Strokovna sposobnost mu pomaga, da svojo obrt oz. poverjeno mu delo, res strokovno izvrši. Moralna vzgoja je potrebna, da si svojo čast in znanje obdrži. Nacionalen čut je potreben za obrtnika, kot za vsakega človeka, da veruje v svojo lastno državo in svojo lastno bodočnost. Za jugoslovanskega obrtnika je pa nacionalen čut še povečana potreba, ker je naše jugoslovansko obrtništvo šele v razvoju in dolžnost nas jugoslovanskih obrtnikov, da pomagamo v vsakem oziru izpopolniti naše obrtništvo in napredek naše države in naroda. Nacionalen čut obrtnika, je pa tudi važen v drugih momentih, n. pr. kadar je država v nevarnosti radi zunanjega sovražnika, ali v neugodnih gospodarskih prilikah, v katerih ravno sedaj živimo in katere jugoslovanski obrtnik močno čuti v svoji lastni obrti.

V takih slučajih se pokaže tista velika razlika med res nacionalnim, manj nacionalnim in nenacionalnim obrtnikom. Tako eni javno obrekujejo državo, drugi zopet tolmačijo odredbe po svoje in pričakujejo rešitve, ne, da bi sami doprinesli svoje žrtve ali sodelovali v pozitivnem smislu. Čim se pa nacionalno zaveden obrtnik zaveda, da je treba doprinesiti žrtve in, da je treba složnega dela za blagor naroda, bo s tem koristil samemu sebi in celotnemu obrtniškem stanu.

Kot sem že omenil, so glavni temelji vzgoje mladine, njena strokovna, moralna in nacionalna izobrazba. Smatram, da je vsak obrtnik dolžan vzgajati svoj naraščaj v jugoslovanskem nacionalnem duhu. Vsak učni mojster je dolžan, da ob vsaki priliki svojim vajencem in vajenkam sam pokaže, da je zaveden Jugosloven, da jih učil ljubezni do države, spoštovanje do državnih zakonov, da jih prepriča v nacionalna društva. Ta pa, da imajo obzir do takšne mladine in jo podučujejo v spoštovanju do mojstrov, vestnosti, ljubezni do njegove stroke. Obrtno nadaljevalne šole bi morale imeti par ur mesečno predavanja v državnem in nacionalnem duhu. Banovine, odnosno država bi morale podpirati in ustanavljati vajeniške dome, ki pa morajo biti čisto v nacionalnih rokah. V takih vajeniških domih bi se moralo poleg kulturnih predavanj in iger predvajati tudi nacionalna predavanja. Vzglede takega dela je banovinski vajeniški dom v Ljubljani. Potrebno bi bilo, da se v vseh večjih krajih z večjim številom obrtnega naraščaja postavljajo tudi predavalnice, oz. čitalnice, v katerih se bo poleg strokovnih časopisov in revij dobilo tudi nacionalno časopisje. Kajti le s takšnimi ustanovami in pod strogim nadzorstvom nacionalnih ljudi, se bo obrtni naraščaj izročil nadaljnemu življenju v korist naroda in obrtniškega stanu ter prepričilo, da ne bo obrtna mladina zašla predaleč v ekstremne vode, iz katerih je težek povratek. Objube ekstremnih internacionalistov so le teorije, katerih praktična izvedba ni mogoča. One predstavljajo samo zapeljavanje naivne mladine. Janko Lipnik.

Problem našega izseljeništv v novi luči

Ko so lansko leto naše oblasti pričele tako energično preiskavo o poskušnem atentatu na blagopokojnega Kralja Aleksandra Uedinitelja, smo lahko opazili in zasledovali v časopisnih poročilih od kod in na kakšen način so se rekrutirali člani organizacije »Ustaša«. Vsem nam je še živo v spominu, kako so voditelji »Ustašev« lovili brezposelne delavce, naše rojake v Belgiji, Argentini itd. ter jih spravljali v posebno kasarno v Trstu ter v druga vojaška taborišča. Ista slika se se je prikazala po uspešni preiskavi marseškega atentata. Francoske preiskovalne oblasti so dognale, da so naši izseljenci v Franciji in Belgiji dobivali od »Ustašev« podporo. Podpore so delili najbednejšim, da bi jih s tem denarjem prenamilili, ker so jim zatrjevali svojo pripravljenost, da jih bodo rešili iz težkega položaja, v katerega so zapadli kot brezposelni. Bedni delavci so na to pristali, videli so v omenjenih propalcah res svoje prijatelje, ter jim tako nasledili.

Kje moremo iskati vzrok, da se je ta podtalna propaganda tako razvila, oziroma, da je imela take uspehe? Prvi razlog za to je skrajno pomanjkljiva propaganda naše države v inozemstvu sploh in še posebej med našimi izseljenci. Velika večina naših izseljencev je zelo povezanih s svojo domovino. Pustili so doma svojo domačijo ter šli iskati

Čuvamo Jugoslavijo!

zasluga v inozemstvu. Če so padli v tujini v skrajno bedo in niso imeli niti toliko sredstev, da bi se vrnili domov, potem ni prav nič čudnega, če so zapadli škodljivemu vplivu zločinskih organizacij. Ne samo, da bi bilo treba gojiti nacionalno propagando med našimi izseljenci, oni sami bi bili v prvi vrsti poklicani za to, da kot naši državljani v inozemstvu vršijo propagando za našo državo. Dolžnost države bi bila, da jih v tem pogledu do skrajnosti podpira. Ni dovolj, da se v Parizu tiskajo nekakšne jugoslovenske novine, če pa naletijo naši ljudje v Franciji pri naših tamošnjih oblasteh (konzulatih) na popolno nerazumevanje. Posebno žalostno je dejstvo, da se more razvijati protidržavna propaganda baš v prijateljski Franciji. To kaže nesposobnost naših merodajnih krogov na francoskih tleh. Znano nam je, da se vsako leto podeljuje našim dijakom francoske štipendije. Ti akademiki bi morali vršiti med našimi izseljenci v Franciji propagando za Jugoslavijo. Toda znano nam je tudi, da se ta propaganda ne vrši iz enostavnega razloga, ker študentje, ki pridejo v Pariz s francoskimi štipendijami v večini slučajev mislijo vse drugače kot pa nacionalno. Znani so nam slučajji, ko so navezali nekateri štipendisti stike s komunisti. Med štipendisti samimi obstojata dve grupi, ena nacionalna

z dvomljivo oporo v osebi našega prosvetnega šefa v Parizu dr. Arnautovića in druga, ki tej skupini nasprotuje, ker je čisto drugače orientirana. Ni nikaka tajnost, da dijaki, ki zapadejo komunističnemu vplivu izjavljajo, da je to čisto naravno zaradi šikan pri omenjenem gospodu. Tako postanejo tisti, ki bi morali v prvi vrsti med našimi izseljenci najaktivneje delati na propagandi za Jugoslavijo prvi agitatorji proti svoji lastni državi. Če torej pridejo inteligenti, ki imajo svoj dom v Jugoslaviji, in so šli v Francijo z zagotovilom, da bodo pri svojem povratku v domovino našli gotovega zasluga pod vpliv protidržavnih in protinacionalnih osebnosti, ni prav nič čudnega, če podležo temu vplivu beden izseljenec, ki najde edino še »Ustaše« svojega zaščitnika v tujini.

Če torej hočemo, da rešimo naše izseljence vpliva protijugoslovenskih prizadevanj, potem moramo gledati, da se v prvi vrsti razčistijo stvari pri naših zastopstvih. Dokler pa bodo naše oficijelne institucije v inozemstvu ogledu naše države samo škodovali, toliko časa ne moremo pričakovati od naših izseljencev, da bi videli v teh zastopstvih in na ta način v svoji lastni domovini prave zaslobe. Toliko časa bodo imeli nanje prav tako »Ustaše« kot tudi komunisti svoj vpliv.

L. K.

Karteli

Od pričetka pozivljenja delovanja Narodne odbrane je bila naša poglobljena skrb, da pomagamo po svojih močeh pri ozdravljenju naših socialnih in gospodarskih prilik, da s prstom pokažemo na težke rane, na katerih boluje naše gospodarstvo in, da po možnosti poiščemo tudi zdravilo. Po vsaj idejni rešitvi naših notranje političnih prilik se je vse naše državno življenje osredotočilo v centralnem vprašanju, kako rešiti pereče socialne in gospodarske probleme, da ne utone naša mladina, komaj zgrajena država in šele nastajajoči narod v kaos težke gospodarske krize. V borbi našega naroda za ozdravljenje težkih gospodarskih prilik koraka Narodna Odbrana v prvih vrstah vseh onih narodnih in drugih gospodarskih organizacij, ki se trudijo očuvati državo in narod od popolne propasti. Delo Narodne odbrane je našlo svoj najmočnejši izraz v akciji »Svoji k svojim«, ki je našla med narodom polno razumevanje in ki se vključuje velikim težavam po celi državi ugodno razvija.

Kljub temu se nam zdi, da naše delo, kakor tudi trud drugih zlasti gospodarskih krogov ne more imeti pravega uspeha, dokler se ne reši in ne odstrani največje zlo, ki se je zajedlo v naše gospodarstvo, to j. dokler ne prenehajo eksistirati mnogobrojni karteli. Zdi se nam, da je naše gospodarstvo v položaju težko bolnega človeka, okrog katerega se soka veliko število zdravnikov, ki mu merijo temperaturo, otipavajo puls, režejo kurja očesa, plombirajo zobe itd., nimajo pa poguma in volje lotiti se raka, ki mu počasi, ampak stalno grize želodec in ga vodi v neminovno smrt. Tak rak na gospodarskem telesu našega naroda so karteli. Mogoče se nam bo očitelo, da smo v našem ponavljanju dolgočasni, mi pa se ne bojimo tega očitka, ker se zavedamo, da zlo in bolezen hitro prideta, da pa je njih odstranitev težka in dolgotrajna. Zavedamo se tudi, da je kaplja vode neznačajna, lahka in mehka, da pa kljub temu izdolbe tudi v trdem granitu luknjo s trajnim in neprestanim kapanjem. Zato tudi mi ne bomo prenehali opozarjati na to težko bolezen na našem narodno-gospodarskem telesu, dokler bomo imeli še majhen žarek upanja, da bodo naši naporji uspeli in da bomo naš trpeči narod držali s tem v stalni obrambni poziciji proti temu gospodarskemu zajedalcu naše povojne dobe. To neprestano breznje je po-

trebno, ker se narodnih množic loteva v zadnjem času apatija, skoraj že letargija, mi pa ne smemo dovoliti, da narod, ki je doprinesel tako ogromne žrtve za svojo narodno svobodo, postane plen povojnega ekonomskega razbojništva in umazane požrečnosti domačega ali pa še v večji meri tujega kapitala.

Karteli so dovoljene ali vsaj od državne oblasti tolerirane združitve proizvajalcev iste ga industrijskega blaga, torej združitve producentov, ki bi si morali stati nasproti kot konkurenti in celo sovražniki. Te združitve imajo zgolj namen očuvanja visokih cen in zavarovanja stalnega kroga odjemalcev z izločitvijo konkurence. Vse to se godi na škodo konsumenta, večinoma na škodo najširših ljudskih množic. Karteli v naši državi so tipične povojne gospodarske formacije, one so posledica splošne duhovne krize, propadanja morale, one so umazana tekma za lahkim in obilnim zaslužkom, oni so izraz najgrše požrečnosti in izmuzgavanja ljudskih množic.

Mesto, da proizvajalci robe mislijo na to, kako bi svojo produkcijo izboljšali in pomnožili, kako bi v svobodni in pošteni konkurenci s dovoljnimi cenami dvignili konsum, so se rajše združili, določali enotne cene, razdelili si rajone konsuma za izkoriščanje najširših plasti naroda. Ako bi se združevali v kartele proizvajalci manj potrebnega blaga, luksuznih predmetov itd., bi mogli to zlo še toleirati. Ne moremo pa trpeti onih združenj proizvajalcev, ki proizvajajo blago dnevnih ljudskih potrebščin, blago, katerega potrebuje najširše plasti naroda za svojo skromno eksistenco. Ako pogledamo listo kartelov v naši državi, moramo z ogorčenjem ugotoviti, da ni niti enega kartela, ki bi zaslužil milosti ali oziror, ker so vsi brez izjeme proizvajalci predmetov dnevnih ljudskih potrebščin. Na tej listi najdemo kartele piva, kvasa, cementa, tekstilne robe, tkanin, spirita, sladkorja, bencina, lesa, premoga in še veliko drugih proizvodov. Lahko rečemo, da je vse, kar narod potrebuje za svoje življenje in čemur se ne more odreči, danes pri nas kartelirano.

Naša borba proti kartelom, kakor trud in delo drugih, bodisi nacionalnih, bodisi gospodarskih krogov, ni ostala popolnoma brez uspeha, vsaj v idejnem smislu, akoravno ne moremo tega trditv v praktičnem pomenu. Dne 18. avgusta 1934 je izšla Uredba o kartelih. Ta uredba ima moč zakona. Paragraf 1.

te uredbe, odnosno prvi odstavek tega paragrafa se glasi: »Karteli se prepovedujejo.« Kljub temu pa karteli obstojajo in delujejo nemoteno naprej (mogoče še boljše kakor prej) vsled tega, ker je v tej uredbi predviden pravilnik, s katerim bi se moralo urediti likvidiranje kartelov, oz. delovanje onih kartelov, ki bi vključili težje prepovedi v smislu te uredbe mogli še naprej obstojati. Po uredbi bi mogli še obstojati samo oni karteli, ki jih upravičujejo gospodarski razlogi ali javne koristi, so potrebni bodisi radi ureditve proizvodnje in prodaje blaga, bodisi radi določitve poslovnih pogojev in cen, odnosno tarif.

Z omenjeno Uredbo niso torej karteli prepovedani, marveč je njih poslovanje postavljeno pod kontrolno organa državne oblasti. Ni torej prodril princip, da so karteli zlo, ki se mora brezpogojno izkoreniniti, prodril je žalibog princip, da so karteli pridobitveni instrument, katerega se more pustiti pri življenju pod nadzorstvom in direktivami državne oblasti.

Obstoja bojazen, da se v praksi, ko konkretno izide predvideni pravilnik, namen te uredbe, zlasti jasen smisel prvega odstavka ne bo obnesel. To pa iz razlogov, ki jih navaja drugi odstavek istega paragrafa, ker so konkretno — vsaj na videz — vsi karteli ustvarjeni zato, da vrše to ali ono funkcijo navedeno v tem drugem odstavku. Z lahkoto bodo obstoječi karteli, kakor tudi eventualno novi

dokazali, da so nastali vsled gospodarskih razlogov ali javne koristi, vsled ureditve proizvodnje in prodaje blaga, določitve poslovnih pogojev in cen, odnosno tarif. To je na dlani. Vprašanje vzrokov postanka in nadaljnega obstanka kartelov moramo presojati z vidika koristi ali škode konsumenta, o čem so vsi razlogi, ki jih navaja omenjena uredba izključno v korist producenta, torej kartelu.

Obstoja torej upravičena bojazen, da na osnovi obstoječe uredbe ne bo prepovedan niti eden obstoječih kartelov in da bodo vsi na novo ustanovljeni karteli uredili svoje poslovanje po teh predpisih in da pri teh ne bodo niti najmanj trpeli v svojem končnem cilju, ki predstavlja očitno škodo za interese naroda.

Ne moremo izreči zadnje besede, dokler ne izide pravilnik. Izražamo pa bojazen, da bo kljub pravilniku ostalo vse pri starem, ker ima uredba moč zakona in ker se s pravilnikom more urediti samo detaljna izvršitev zakonskih določb, ne more se pa menjati teksta in smisla zakona. Po našem mnenju bi zadoščalo, ako bi zakon, odnosno zakonska uredba vsebovala brez slehernih pravilnikov samo prvi odstavek prvega paragrafa, t. j.: »Karteli se prepovedujejo«, ker bi to bil ne samo naš postulat, ampak edini pravilni in pravični izraz umevanja skrajne narodno-gospodarske potrebe, ako se hoče resnično pomagati.

P o n a š i z e m l j i

Ježica

Impozanten občni zbor

Na Tri kralje ob pol treh je imel Sokol v svojem domu izvrstno obiskan letni občni zbor, ki pa je bil tudi vsebinsko in po stvarnosti razprav na višku. Sokol je z njim stopil v jubilejno 15letnico obstoja, ojačan po številu članstva (220) in zlasti dobro oskrbljen z društvenimi prostori.

Prošlo poslovno leto izkazuje Sokol zlasti ta-le dva vesela uspeha: prvokrat je društvo svoj javni telovadni nastop izvedlo povsem samostojno z domačimi telovadci in pritegnitvijo starejših telovadcev v telovadni spored in drugič: z dragoceno podporo Sokolske Zveze, br. dr. Marušiča, občine in s svojo zbirko je Sokol povečal društvene prostore in si s tem ustvaril prvi predpogoj za še večji razmah. Če vračunamo podporo občine, namreč odstopitev prostorov ob novem občinskem domu, s 15.000 Din, je prejel Sokol v minulem letu skupno 35.000 Din daril in 10.000 Din brezobrestnega posojila, za preureditev pa je porabil 35.000 Din. S tem denarjem si je povečal prostore od prejšnjih 153 m² na sedanjih 235 m², pridobil je na novo igralno sobo in obširno klet, telovadnica pa je zdaj podaljšana od 10 m na 14 m, a igralski oder od 4 m na 8 m. Tej prvi etapi preureditve bo sledila morda že letos druga etapa, ki bo Sokolski dom še bolj usposobila za velike naloge bodočnosti.

Občni zbor je napravil izredno koristen sklep tudi s tem, da je osnoval samostojen gospodarsko-finančni osek, ki naj poskrbi za nadaljne dohodke in skladno zadošča vsem društvenim izdatkom. Izrekel se je tudi za osnovanje slovenskega župnega vestnika ljubljanske sokolske župe.

Dosedanja uprava je ostala na svojih mestih, le da sta br. Brežnik in Škerl zamenjala funkciji podnačelnika, oziroma gospodarja, da dobi Sokol novega arhivarja, ki naj za 15letnico pripravi društveno razstavo in da je mesto s. Prestor prevzel posle prosvetarja br. Janez Kušar.

Upamo, da bo Sokol na Ježici tudi v bodoče tako uspešno deloval in da se bo zlasti

brugal za brezkompromisno nacionalno vzgojo mladine, do katere imajo toliko poželenja razni organizatorji Rdečega križa in razni organizatorji oslovskega kašlja...

Jesenice - Koroška bela

Pšica v jezik nacionalnemu gromovniku.

Javnosti je znano, da je nedavno prišlo med delavstvom in KID do nesoglasja in precej se je že govorilo o delni, event. tudi splošni stavki. Mislimo, da to pot zadeva to vprašanje v glavnem obstoječe strokovne organizacije, ki imajo združene pač dovolj uvidnosti in moči, da zavzamejo delavstvu koristo stališče. Kolikor nam je znano, nobena izvenstrokovna organizacija ni posegla vmes. Pa se ti znajde na tem edinstvenem Javorniku mož, ki na vsa svoja demagoška usta zabavlja čez Narodno Odbrano, čes, da bi morala ona poseči v ta boj in pomagati delavstvu. Naj bi bil možakar vsaj toliko nepristranski, da bi udaril s svojim besom tudi na one kroge, ki so mu najbližji in ki jih s prav tako vehemenco postavljajo v deveta nebesa, kakor nas psuje. Mož ima kaj čudne pojme o pravicah in dolžnostih raznih organizacij. Na eni strani pritrjuje tistim »nacionalnim« velemom, ki pravijo, da Narodna Odbrana sploh ne priznava, na drugi strani pa besni nad njo, ko se ne zaleti z glavov zid takrat, kadar bi jo potreboval za zaščito. Za uho naj si zapiše tole: Narodna Odbrana dobre ve, kaj je njena dolžnost in kdaj naj se spusti v boj za delavske pravice. Njeni člani — večinoma delavci — bodo že sami uvideli in zahtevali njeno pomoč in takrat bo vselej s srcem na razpolago — njim in vsemu delavstvu! Na diktate od zunaj pa se nikoli ne bo ozirala, najmanj pa na one, ki se porajajo v vinjenih glavah nečastnih nasprotnikov!

Svoj jezik naj pa malo bolj brzda, sicer mu bomo primorani to mi storiti. Zakaj, precej lažje kakor on nasprotno, mu bomo mi dokazali, da Narodna Odbrana ni podkupljena od KID. Če nima za to namenjena fonda, če mu

Delavske poklicne bolezni

Približno sliko poklicnih delavskih bolezni bom podal tedaj, če jih motrim najprej s socialnega, nato šele z medicinskega vidika. Da nam bo jasna pot v razmere, v katerih dela in živi, boluje in umira naša delavka in delavec, se ne smemo zadržati samo v današnjih prilikah življenja, ampak moramo poseči še v preteklost. Le tako ocenimo in odmerimo smer današnjega razvoja, ki ga je izzval industrijski kapital. Angleška revolucija Cromwella (1649. l.) in francoska revolucija (1792. l.) sta zlomili ekonomsko in politično moč plemstva in okrepili polet mlade buržoazije. V fevdalni državi še brezpravno meščanstvo je osvojilo politično areno. Ideje fevdalnega režima so zbledele in izginile. Čehovski red se je skrušil. Kapital svežega in zmagovitega meščanskega razreda je dinamičen in elastičen; njegova ideologija pa je tvorna vse dotlej, dokler ne učvrsti svoje moči v ekonomiji, politiki in kulturi. Faza kapitalističnega razvoja! Fabrike rušijo ročno delo, mišičasto in duševno silo delavca sesajajo stroji. Industrijski centri gojtajo armade kmetov, pomočnikov, malih obrtnikov in jih enačijo v homogeno, proletarizirano maso. Konjske sile fabrik rastejo v vrtoglavo višino. Vse močnejša je koncentracija kapitala. Trusti, koncerni, konflikti, krize so izraz njegovega življenja.

Odkar si je človek osvojil ogenj in napravil orodje, ne teče njegovo življenje samo po poti bioloških, ampak tudi po poti socioloških-ekonomskih zakonov. To poslednje pot je še posebno uveljavil industrijski kapital. Samo kapitalu služeca industrializacija je uvedla nove metode dela in nov način življenja, je pahnila delavca in delavko v temo, prašno in strupeno atmosfero industrije in rodila tudi pojem delavskih poklicnih bolezni.

Pri nastanku slednjih odločajo socialni činitelji. Biološki faktorji so podrejeni prvim. Vloga socialnih faktorjev, t. j. socialna patogeneza (vloga socialnih faktorjev pri nastanku bolezni) je tukaj očitna. V bolnico pride bolan delavec. Današnja medicina mu diagnosticira n. pr. Intoxicatio saturnina, t. j. zastrupljenje s svincem. Našla je vzrok zastrupljenja v svincu in končala preiskavo. Ni šla dalje. Poznamo pa tudi socialno patogenezo in dodamo to-le: »Res, neposredni faktor zastrupljenja tiči v svincu, ali povod zanj je le socialni faktor — nehigijenske prilike v fabriki in kot najbolj prikriti faktor: lov za dividendami, kapital.« Tako triumfira dandanes v socialni patogenezi tisočero momentov, ki zakrivajo kar najrazličnejše poklicne delavske bolezni tako: pomanjkljive in zanikrne naprave zoper mehanske in kemične poškodbe v rudnikih, fabrikah in drugih obratih, industrializacija žene in proletarske mladeži, racionalizacija dela, nezadostna prehrana v času, ko meče kapital v morje kavo, kuri parne kotle s koruzo in sežiga žito, bedno oblačilo in obutev delavca pozimi, ko se mu režijo v obraz nabiti magazini, stanovanjska beda z mansardami in vlažnimi kletmi, barakami itd.

S tem premišljevanjem smo zašli v vrtinec najglobljih, najusodnejših problemov današnjega človeštva. O socialni patogenezi se je napisalo v on o no tudi v naši medicini, zlasti še v poslednjih letih, a za vzroke teh socialnih faktorjev se ni zmenila. Le zoper njih posledice se je borila. Tako nam zdravi tuberkulozo s izoliranjem bolnika, z nasveti, s sanatoriji in disperzerji, a še do danes ni naperila orožja proti pravzroku te bolezni, t. j. intenzivnemu nehigijenskemu, dolgotrajnemu delu, bednim delavskim stanovanjem, nizkim mezdami itd., itd. Najočitnejše se torej

manifestira socialna patogeneza pri poklicnih bolezni, kjer odločajo bolj ali manj neposredno ravno socialni faktorji o nastanku, poteku in izidu teh bolezni. Prihajamo k prilikam, ki vladajo pri današnjem procesu dela.

Najhuje ogrožajo delavca pri delu prah, različni plini, para, strupene kemične raztopine, eksplozije i. dr. K vsemu temu pa se še na licu mesta pridružijo činitelji, ki imajo za posledico prehlad n. pr. mraz, vročina, suša in vlaga. Prah in hitre spremembe v vročini in vlagi so močan povod za nastop dveh najbolj razširjenih delavskih bolezni, t. j. tuberkuloze in kroničnega revmatizma. Za tuberkulozo umre n. pr. v Nemčiji od delavcev, ki ne delajo v prahu, 2,39%, od onih pa, ki v njem delajo, 5,42%, torej več kot dvakrat toliko. Na čelu umrljivosti za tuberkulozo stoji kamnoseki, brusarji in parcelanski delavci. Umrljivost kamnosekov za tuberkulozo je 14krat večja od umrljivosti pri onih poklicih, ki niso izpostavljeni nevarnosti prahu. Inspekcija dela v Nišu je poročala leta 1926, da je bil v neki fabriki za vrvi zrak tako hudo nasičen s prahom, da so utegnili delavci v njej delati le z robci in krpmi v ustih.

Dolgotrajno delo v več ali manj isti držbi telesa in udov izzove včasih prav grobe kvare. Pri mizarjih postane drža telesa nagnjena pošev, pri krojačih, šiviljah inpletljah pa naprej. Nošenje težkih tovorov izzove prav lahko srčno napako, ali pa kilo. Dolgotrajni pritisk teh in onih instrumentov izzove lahko vnetja kitnih ovojnic in sluznih mešičkov, trajen pritisk na živce pa tudi vsakovrstna obrnjenost. Poškodbe slušnega organa in oči so pogoste pri različnih poklicih. Posebno pri kamnosekih, rudarjih, kovačih, zidarjih, delavcih kemičnih tvornic, pri delavcih v plavžih, v steklarnah itd.

Zoper različne drobce ščitijo oči primer-

na očala. Pomanjkljiva razsvetljava in delo v prebudi bližini oči vodita v kratkovidnost (pletije, urarji in graverji). Slušni organ si poškodejuje delavci v močnem ropotu (kovači, ključavnarji, kotlarji, minerji, strojevodje, ali pa pod povečanim zračnim pritiskom, potapljači in sezonski delavci). Koži škodijo: jedke kisline in lužine, a premočno izločanje znoja lahko dovede do kožnega vnetja, ki se stopnjuje, če je navzoč tudi prah.

Delo v zaprašenem zraku je zlasti nevarno za pljuča. Približno 50% vdihanega prahu zadrži sluznica nosu, nekaj ga obleži na vlažni sluznici sapnika, nakar ga izkašljamo, le najmanjši prašni delci prispejejo v sama pljuča, a se jih znebimo deloma z izmečkom, ostali del obleži v pljučnem tkivu in v bezgavkah. Prah pa škodi lahko delavcu na tri načine:

1. mehanično — v tem primeru igra pri prašnih delcih vloga kakovost njihove površine in robov.

2. toksično — v tem primeru so prašni delci drobci strupenih snovi, ki zastrupljajo.

3. infekciorno kužno — v tem primeru vsebuje prah večjo, ali manjšo količino teh ali onih bakterij, t. j. kuznih klic, povzročiteljev nalezljivih bolezni.

Prah deluje mehanično. Pri prašnih delcih igra glavno vlogo kakovost njihove površine in robov. Delci, ki kuzih vdihal industrijski delavec, obležijo v pljučih razmerno brez nevarnosti za nje; pljuča so antrakotična. Tobačni in lesni prah n. pr. na žagah in v tvornicah svinčnikov, pa tudi mokin prah nadraži sluznico sapnika in sapišče. Prašni delci železa obležijo v pljučih; pljuča so siderotična. Ti prašni delci ranijo s svojo hrupavo površino in s svojimi ostrimi robovi

je kolkaj pri srcu njegova družina in če mu je kaj na tem, da ne bo prikrajšan na vso modrost vsebujočemu cvičku, naj drži za naprej jezika za zobmi! To pot bomo radi njegove družine prezrli kleveta in se pokazali bolj socialne kakor on kot družinski oče.

Konjice

Pri nas v Konjicah je navada, da priredi Silvestrov večer Sokol. Radi narodne žalosti lani Silvestrova večera Sokol ni priredil, pač pa smo se dogovorili, da se vseeno zberemo v dvorani Narodnega doma in počakamo novo leto. Večina narodnjakov je tudi prišla na Silvestrovo v dvorano Narodnega doma in smo ob razgovorjanju počakali novo leto.

Nasli so se pa v Konjicah razni mladi ljudje, razni obrtniki, trg. pomočniki itd., ki so se izrazili: gremo v Slov. Bistrico, ker tam se bo plesalo, a v Konjicah pa ne. Večina teh gg. živi od Konjičanov, a jim je bilo premalo z njimi čakati novega leta. Med temi je bil neki obrtnik, ki je tudi moral v Bistrico na ples s svojo soprogo in 5 letnim sinčkom. Tega obrtnika v prvi vrsti podpira Narodni dom. Ravno tako se je neka državna uradnica, ki je članica Sokola, udeležila tega izleta v Bistrico, to pot z avtomobilom. Sploh so bili konjiški avtopodjetniki vsi zavzeti od te plesne gospode. Priporočamo davčni oblasti, da malo poizve, kdo ima toliko denarja, da se v teh žalostnih časih vozi na plesne veselice v Bistrico.

Tudi iz Loč in drugod so morali nekateri magnati v mesto, ker se tam pleše, a pri nas pa ne.

Krani

KOLIKO IMAMO BREZPOSELNIH?

Ali ni nobene možnosti, da bi se vsaj nekaj ljudi zaposlilo? Koliko časa bomo še gledali dvojne zaslužkarje? Tako se sprašujemo dan za dnevom. To vprašanje bi že davno lahko prišlo iz vsakdanjega premlevanja, kar velja posebno za industrijski Kranj. Toda na žalost je pri njih zaposleno lepo število upokojencev, ki bi lahko živeli z njihovimi pokojninami. Toda na žalost so v njihovih očeh premajhne. Oni se ne morejo zadovoljiti, dočim se ljudje brez zaslužka in podpor morajo.

Ce pa delajo za uposlitev upokojencev celo samouprave, kaj naj pa na to poredejo industrijska podjetja.

Parkrat se je že to vprašanje pojavilo v javnosti, vendar vedno nerešeno.

Apeliramo na vsa ta podjetja in samouprave, da se ti nedostaki odpravijo v roku 3 mesecev, drugače bo o tem aktualnem vprašanju obveščena širša javnost, ki bo izrekla svojo sodbo.

To so temelji za reševanje socialnega vprašanja. Nacionalist.

Ljubljana

V imenu pravice

Osnovna državljanska dolžnost vsakega posameznega in vseh državljanov je vsekakor ta, da vsakdo obstoječe zakone in naredbe oblasti spoštuje, jih izvršuje in se ravnava po njih. Istotako pa je dolžnost oblasti, da izvrševanje zakonov in naredb nadzirajo in vsako njihovo zlorabo preprečijo ter kaznujejo. Samo to načelo smo imeli pred očmi, ko smo se odločili opozoriti pristojno oblast na nezakoniti slučaj, ki je vzbudil zlasti med uradništvom, ki

pljuča, tako, da se včasih tudi vnamejo. Le pri suhem brušenju nastopi sideroza, pri vlažnem ne. Kamene prašne drobce najdemo v pljučih pri kamnosekih ter pri delavcih v porcelanskih in cementnih tvornicah; pljuča so ehaliotična. Ti prašni drobci so zaradi svojih posebno ostrih robov najnevarnejši, ker ranijo pljuča in utrejo skozi ranice pot tuberkulozni infekciji.

Prah deluje taksično. Predvsem ogrožata delavce svinčni in arzenov prah. Vdihani strupeni prah ne prispe samo v pljuča, ampak istega delavca tudi nehoti požira, kar pripomore k še hušjemu zastrupljenju. Pri kroničnem zastrupljenju se pojavijo: takozvani svinčni rob nadlesni ob robu zob, svinčna kolkica z zapeko, svinčna ohromelost radialnega žveca in romantične bolečine v sklepih. Pa tudi sam metalčni svinček je nevaren n. pr. črkostavcem ter delavcem v tvornicah akumulatorjev. Do 10% delavcev, zaposlenih v svinčni industriji, je zastrupljenih s svincom. Arzenov prah se razvija ponajveč pri pridobivanju samega arzena. Važni znaki zastrupljenja z arzenom se javljajo zlasti z vnetjem očesne beločnice, z bolečinami v ustih, v požiralniku in želodcu, nato pa pred vsem z živčnimi motnjami.

Prah deluje kužno. V tem primeru pridejo v poštev predvsem bacili vranjčnega prisada, ki je živalska bolezen, nalezljiva pa je tudi za človeka, ki ima opravka z živino. Posebno pri predelavi z vranjčnim prisadom okuženih kožuhov se razvija prah, ki je okužen. Vdihavanje takšnega prahu lahko povzroči pljučni prisad. Pljučni prisad se pojavlja kmalu po okuženju s težkimi znaki obolenja; z mrzlico, z visoko vročino, z otežkočenim dihanjem, z glavobolom, z mučnim kašljem in naposled s krvavim izpljunkom. Obraz je osinjen, utrip odvodnice je slaboten. Ozdravljenje je redko. Če drugi, ali tretji

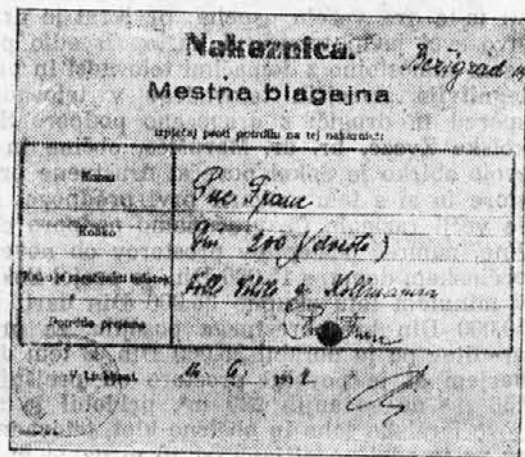
jim je znan, že mnogo upravičenega ogorčenja.

Prav sedaj namerava mestna občina ljubljanska, kot je to storila že pred meseci država, odtrgati v smislu ministrske naredbe precejšen znesek od plače vsem onim uslužbencem-samcem, ki stanujejo pri starših. Vsi ti večinoma nižji uradniki se upravičeno zgražajo nad sledečim slučajem: Ljubljanski občinski svet je svoječasno namestil za finančnega referenta upokojenega finančnega svetnika g. dr. R. kot pogodbenega uradnika z mesečno plačo Din 6000—, kar je vsekakor zelo lep denar, zlasti za državnega upokojenca, ki ima mesečnih Din 5000— pokojnine. V svrhu štednje državnih izdatkov in omejitve dvojnega zaslužkarstva je ministrski svet izdal s finančnim zakonom za l. 1932/33 pod § 57/4 naredbo, po kateri zgubijo državno pokojnino vsi oni državni upokojenci, ki imajo pri samoupravnih, občinah ali njenih podjetjih nad Din 5000— mesečnih dohodkov, in sicer tako dolgo, dokler imajo tolike postranske dohodke. Da se prepreči ta po zakonu določeni odtegljaj, je bil slučaj gospoda dr. R. urejen tako: Na plačilni listi mu je bila enostavno znižana njegova plača na Din 4999—, zato pa se mu izplačuje mesečnih Din 1000— kot nagrada za organizatorno delo! Na ta nekoliko čuden način je izplačala država doslej v smislu zgoraj citirane zadeve blizu Din 50.000— preveč. S takim zneskom bi lahko živeli štiri delavske družine vse leto.

V imenu pravice apeliramo na pristojno oblast, da stori svojo dolžnost in pozove na odgovor vse odgovorne gospode! Kajti le tedaj bo ljudstvo spoštovalo zakone, če bo imelo zavest, da veljajo za vse in vsakega posameznika v enaki meri.

Res.

POZIV

»Slovenec« št. 135 od 15. junija 1932 poroča:

Pokojni dobrotnik za ljubljanske reveže.

Ljubljana, 14. junija 1932.

... G. Kollmann je namreč v svoji oporoki določil, da se mora na dan njegovega pogreba (pripomba: t. j. 14. junija) razdeliti med revne ljubljanske družine in potrebne reveže znesek 10.000 Din. Mestni socialni urad je bil prav danes v veliki zadregi, kje vzeti nekaj stotakov za najnujnejšo potrebo nekaterim družinam, ki nimajo niti za enkrat v usta. Tedaj, bilo je okrog pol 11. dopoldne, pa dobi nenkrat ravnatelj socialnega urada g. Čiuha obvestilo, da mora nakazati po nalogu notarske pisarne dr. Kuharja mestnim

dan navadno bolnik umre. Bacil pa prispe lahko v organizem tudi skozi ranice kože in sluznice. Na koži se pojavijo prisadne pike, ki so spočetka podobne tvorom. Trda skeleča zateklina se ali v dobrem tednu v rasti zaustavi, ali pa se širi v globino in se razvije v tresh do desetih dneh splošna zastrupitev. Umrljivost za kožnim vranjčnim prisadom je manjša kot pa za že omenjenim pljučnim prisadom.

Obrambna sredstva zoper vdihavanje so: ekshaustorji — to so naprave, ki razvijajo zračni tok, da odvajajo od delavca pri delu zastali prah; respiratorji v obliki mask, ki se morajo prilegati res dobro obrazu, tako, da ne uhaja zaprašen zrak vmes med obraz in masko. Uporaba je sicer mučna, a priporočljiva; prah uklonimo lahko pri tem in onem delu tuid z vlago, n. pr. pri brušenju, pri žaganju kamna in slinčno.

Nashtejem še nekaj kemičnih snovi, ki še prav posebno ogrožajo delavčovo zdravje, pa ogrožata tudi živo srebro (pri fabricaciji ogledal, termometrov, barometrov in pri delu z živosrebrnimi zračnimi črpalkami), nadalje klor, potem krom, ki lahko povzroči pri najmanjših ranicah na rokah včasih prav globoke in le težko celjive ture, ki se polotijo tu in tam tudi nosne sluznice (pri strojarju). Za delavčovo zdravje so lahko nevarni tudi anilin, fosfor, soliterna kislina, solna kislina, žveplenasta ter žveplena kislina, žveplov vodik, svetilni plin, bencin ter benol. Kaj zastruplja živčni sistem ter povzroča pri akutnem zastrupljenju pijanost do nezavesti, pri kroničnem zastrupljenju pa z malimi količinami trdovratna krvavenja, ki človeka izčrpajo. Delavke ne bi smele imeti opravka z benolom, ker jim ta lahko sčasoma povzroči težka krvavenja iz maternice.

Dr. V. K.

revežem 10.000 Din, i. s. takoj, kakor določa pokojnikova oporoka. Uradništvo socialnega urada, ki je moralo zadnje dni tako skrbno varčevati z vsemi sredstvi, se je takoj z zadovoljenjem spravilo na delo ter pričelo z vne-mo pisati nakazila in položnice na približno 100 najbolj potrebnih revežev, ki so deloma pa bodo še jutri sprejeli zneske po 100 dinarjev, nekateri najbolj potrebni pa še nekaj več, do 150 Din.

*

Radi nekega nujnega pojasnila prosimo podpisanega g. Puca Franca, ki je stanoval ob času izstavitve gornjega potrdila za Bežigradom št. 14, naj se zgleda v uradništvu našega lista.

Maribor

MARIBORSKI ADRESAR

Ker občinstvo že od vseh strani povprašuje po že naznanjeni publikaciji »Veliki adresar za mesto Maribor in širšo okolico«, smatra založništvo Tiskovne založbe r. z. z. o. z. v Mariboru za potrebno, da dá sledeče pojasnilo:

Priprave za Veliki adresar so končane, vendar pa se mora z edicijo počakati iz sledečih razlogov. Če bi se sedaj dal adresar tiskati, potem bi prišlo v poštev le 30.000 prebivalcev mesta Maribora. Ker pa je pričakovati v najkrajšem času povečanje mestnega teritorija v takšni meri, da bo mesto Maribor štelo najmanj 50.000 prebivalcev, je samo po sebi razumljivo, da bo imel adresar praktičen pomen le tedaj, če bodo vsi prebivalci velikega Maribora v tem adresarju. Ker pripravljiva založništvo to edicijo spoznamo z Mestno občino, se tudi Mestna občina iz istih razlogov ni odločila izvršiti spoznamo s Tiskovno založbo celotnega popisa prebivalcev, ker bi s tem nastalo dvojno delo in bi se v slučaju priključitve okoliških občin moral nato zopet vršiti popis prebivalstva. Da pa se pride temu v okom, se čaka na priključitev okoliških občin, nakar se bo vršil v velikem stilu pripravljivi popis prebivalstva tako, da bodo dobili naročniki Velikega adresarja povsem točni, najnovejši popis celokupnega prebivalstva.

REVOLUCIJE SI ZELE!

Na severozapadu naše države v nekem industrijskem kraju se vedno na tihem pomenjujejo in navdušujejo za revolucijo, namreč taki, ki so še v starem veku in so zgrešili oni veliki dan, 6. januar. Taki, ki ne vedo, da je nastal za nas Jugoslovane po 6. januarju nov čas, ki ga je ustvaril naš blagopokojni Viteški kralj, ki je za svoje delo moral 9. oktobra preliti svojo predragoceno kri, od onih, ki so hoteli in iskali revolucije.

Kaj je revolucija? Revolucija je tisti državni preobrat, ki si ga žele in ga delajo ljudje, kateri ne vidijo od danes do jutri.

Revolucije si žele, da bi se sami posadili na stol ter tako gospodarili našemu narodu. Žele si je taki ljudje, ki bi želeli imeti oblast, da bi izrekli krvave obsodbe napram svojim sotrpinom, ki bi pa hoteli sami priti do kapitala z razdelitvijo imetja našega ubogega kmeta. In delavca, tega bi pa hoteli zaslužiti in mu vzeti svobodo, za katero se je boril.

Nočemo take revolucije! Hočemo preropenja vsakega posameznega državljan, da postane dober narodnjak, čuvar narodnega edinstva, da bo znal svojo družino vzgajati ter gojiti v njej ljubezen do kralja in domovine. Samo taki ljudje bodo res mogli tvoriti dobro državo. Samo tako bomo odstranili vsako zlo, če bomo napravili najprvo iz sebe vrednega državljan, če bomo v samemu sebi ustvarili svoj lastni jaz. Ne smemo pa biti taki, kakor Izraelski narod, ki je šel skozi puščavo v obljubljeno deželo, ko mu je iz neba padala mana in je še godrnjal in tarnal, da bo od lakote umrl ter tako onemogel, da bi prišel na zaželeni cilj. Taki so namreč tudi naši nezadovoljniji na severu naše domovine. Pritožujejo se kljub temu, da niso upravičeni, kajti čeprav niso dobri državljan, kljub temu kritizirajo.

Take revolucije si žele oni, ki še štejejo nazaj in ne vedo, da ni več tistega njihovega leta. Kmetu in delavcu revolucije presedejo, želimo mirnega in tihega življenja. Mi nacionalisti bomo ostali domovini in svojemu voditelju, mlademu kralju Petru II., postali bomo pa bolj pozorni na to, kaj delajo godrnjači.

J. S.

Uprava ljubljanskega strelskega okrožja obvešča vse družine, ki so do 31. decembra 1932 prejele od vojnega okruha puške za vezbanje na streliščih, da jih v svrhu pregleda in eventualne zamene dostavijo komandi ljubljanskega vojnega okruha (v vojnove Mišiča kasarni) najkasneje do 31. januarja 1933. Po tem terminu se pušk ne bo niti pregledovalo, niti zamenjavalo, ter bodo družine eventualne posledice nosile same.

Istčasno se ponovno opozarja vse družine, ki še niso vrnile praznih elementov komandi ljublj. vojnega okruha, da to nemudoma store, ker se jim bo v protivnem slučaju odvzela vsa municija, kakor tudi zadržani njih ponovna zamena.

Vse strelske družine naj strogo pazijo, da bodo puške kakor municija hranjene v dobrem, suhem prostoru in tudi dobro očiščene, da ne zapadejo kviri od rje.

Družine, katere lahko dobijo primeren lokal, naj svoje zimsko delovanje raztegnejo na sobna streljanja z malokaliberskim orožjem in municijo.

Uprava ljubljanske strelske družine obvešča vse članstvo, da prično redne sobnostrelske vaje v spodnjih prostorih hotela »Metropole« (pri Mikliču — nasproti glavnega kolodvora).

Sobno-strelske vaje se vrše vsak četrtek od 20. ure dalje. Pri vsaki sobni strelski vaji bo nekaj malokaliberske municije slabše situiranemu članstvu brezplačno na razpolago, da bo mogel vsak član priti do vežbe. Ker se bo vodila v sobnem streljanju točna evidenca, se vse članstvo opozarja, da se vaj redno udeležuje, ker se nerednih članov absolutno ne bo pripuščalo k tekam.

Uprava ljubljanske strelskega okrožja poziva vse strelske družine, ki še niso poslale svojih letnih poročil (glede članstva, orožja, uporabe municije, števila strelskih vaj), naj to nemudoma izvrše, ker jih uprava nujno potrebuje za sestavo poročila Savezni upravi v Beogradu.

Istčasno se ponovno opozarja vse družine, da se pri dopisih izven njihovega rajona držo strogo službene poti, to je, da se vsi dopisi pošiljajo potom ljubljanskega okrožja, ker se v protivnem slučaju vsi dopisi z raznimi opazkami vračajo, ter s tem zavlačujejo rešenja ali pa se sploh uničijo.

Uprava.

OBČNI ZBOR STRELSKE DRUŽINE

Savezna strelska družina na Jesenicah bo imela v sredo 23. januarja t. l. ob 20. uri v restavraciji »Triglav« redni letni občni zbor. Spored: Poročila funkcionarjev, volitev novega odbora, slučajnosti. Udeležba za članstvo strogo obvezna, vsi prijatelji vabljeni.

Naš pokret

USTANOVNI OBČNI ZBOR NARODNE OBRANE JEŽICA

Krajevna organizacija NO na Ježici bo imela svoj ustanovni občni zbor dne 26. januarja t. l. ob pol 20. uri v Sokolskem domu na Ježici. Na ta ustanovni občni zbor opozarjamo že sedaj vse nacionaliste Ježice in okolice.

Redni občni zbor krajevne organizacije Kočevje bo v nedeljo 20. t. m. ob pol 11. uri dopoldne v osnovni šoli v Kočevju. Vsi vabljeni naj se občnega zbora zanesljivo udeležijo.

ČLANSKI SESTANEK KRAJ. ORG. NO LJUBLJANA-SIŠKA

Krajevni odbor NO Šiška sklicuje za nedeljo 20. januarja t. l. članski sestanek ob 10. uri dopoldne v Sokolskem domu v Šiški. Po sestanku bo istotam odborova seja. Člani, ki še niso položili prisegi po zadevni odredbi Središnjega odbora NO, bodo ob tej priliki naknadno prisegli.

Službene vesti

POKLONITEV NARODNE OBRANE DRAVSKE BANOVINE NA OPLENCU

Oblastni odbor bo organiziral v dneh 4. do 6. maja 1933 poklonitev svojih članov na grobu blagopokojnega kralja Aleksandra I., na kar že sedaj opozarjamo vse članse NO in prijatelje našega pokreta.

SLOVO OD NAŠEGA BRATA

Kruta usoda nam je ugrabila enega najboljših sodelavcev, agilnega člana Omladinske sekcije NO Videm Krško, brata Ivačiča iz Stare vasi. Dne 20. decembra 1934 si je v duševni potrtosti pognal kroglo iz samokresa v levo stran prsi, tako, da si je ranil pljuča in sree. Takoj po dogodku je bil prepeljan v občinsko bolnico v Krškem, kjer so izvršili nad njim operacijo srca. Operacijo je sicer prenesel, toda rane ni prebrel. V torek, dne 25. decembra 1934, to je na Božič je podlegel pokodbi. V četrtek, dne 27. decembra se je vršil pogreb, katerega se je udeležila poleg mnogo sorodnikov, prijateljev in znancev, velika množica ljudi od blizu in daleč.

Ob krsti, ki so jo nosili člani Sokola v krojih, je stopala dostojna častna straža dveh članov Sokola v krojih s sabljami in dveh članov Omladincev v uniformah tudi s sabljami.

Ob odprtem grobu je imel žalni poslovilni govor brat Boris Sancin, zastopnik Banovinskega starešine iz Ljubljane, ki je v zbranih besedah orisal njegovo delo in požrtvovalnost. Ihte so se poslavljali prisotni od odprtega groba in ni ga bilo očesa, ki ne bi bilo oroseno.

Pogreb je bil veličasten, takega že dolgo ni bilo v krškem okraju. In prav to je dokaz, kako priljubljen je bil brat Maks Ivačič med ljudstvom. Kaj je gnalo mladeniča k temu dejanju, ni znano. Z njegovo izgubo bomo pogrešali najboljšega sodelavca v Omladinski sekciji NO Videm Krško. Pokojni brat je bil ustanovitelj omenjene sekcije. Izguba tega mladeniča ne bo pogrešala samo sekcija NO, ampak tudi ostala nacionalna družina, kot Sokol, katerega član je bil že od rane mladosti ter deloval nekaj časa kot načelnik. V trajen spomin mu kličejo Omladinci NO Videm-Krško.

Slava!

Službo išče: mlada, zdrava, pridna in poštena trgovska sotrudičnica specerijske stroke. Gre v poljuben kraj. Pojasnila daje uredništvo našega lista.